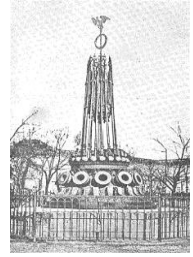

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XVII: 2019

Nr 12 (589)

Data odczytu: 27.03.2019 r.

Data wydania: 27.03.2019 r.

=====

1136. spotkanie

Marek Morgiewicz

Courbière „Król Grudziądza”

”Pański general poinformował mnie, że mój król utracił swoją władzę i opuściwszy stolicę uciekł na wschód Prus. Może i tak jest. Ale nawet, gdyby to było prawdą i Prusy pozostałoby bez króla, to pomimo tego, tu w Grudziądzu istnieje nadal „król Grudziądza”. Proszę te słowa przekazać pańskiemu generalowi”. Są to słowa, które wypowiedział do przybyłych z propozycją kapitulacji parlamentariuszy francuskich, komendant twierdzy grudziądzkiej gen. Wilhelm René de l’Homme de Courbière.

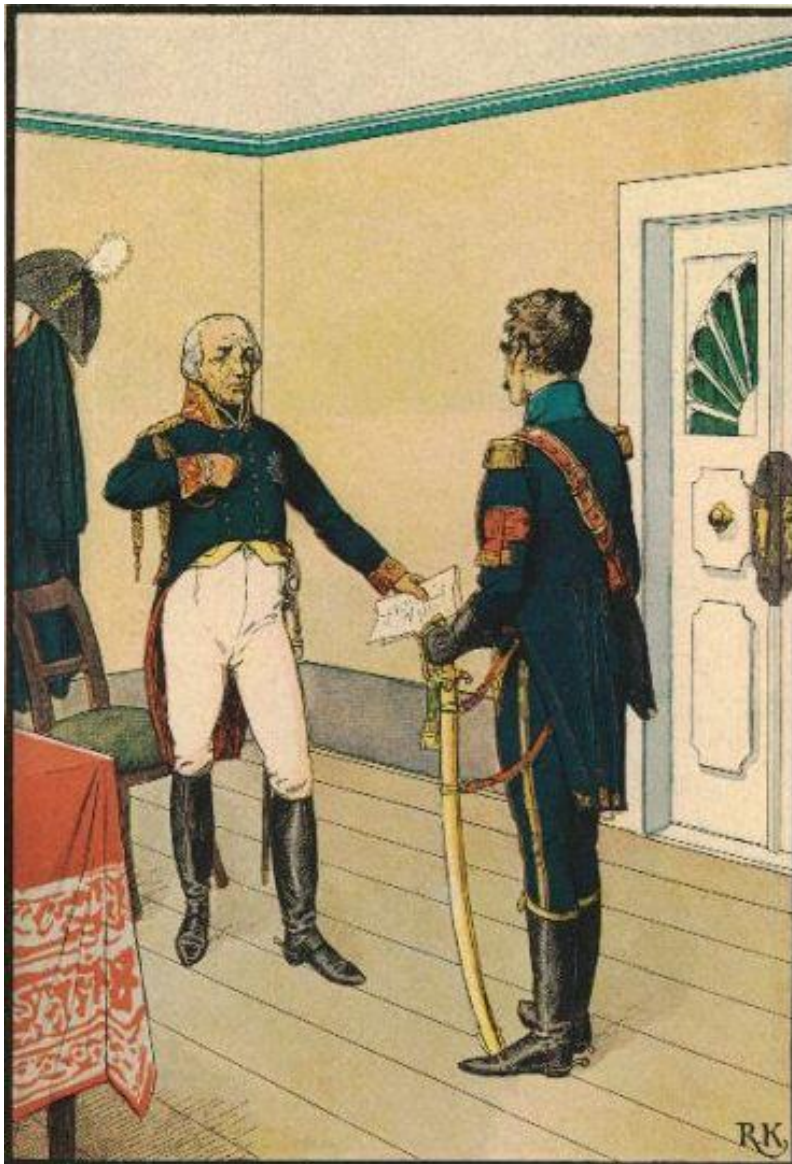
Wilhelm Rene baron de l’Homme, Seigneure de Courbière urodził się 25 lutego 1773 roku w Maastricht. Pochodził z hugenockiej rodziny arystokratycznej z Delfinatu we Francji, która uciekła do Holandii w obawie przed represjami na tle religijnym. Był synem holenderskiego oficera. Tak jak ojciec, z wojskiem związał swoje życie. W wieku 14 lat wstąpił do służby holenderskiej, którą jednak opuścił w 1758 roku i przeszedł do armii pruskiej. Odznaczył się w wojnie 7 letniej jako kapitan inżynierów. Mając 25 lat został awansowany w uznaniu zasług podczas oblężenia Świdnicy do stopnia majora i objął dowództwo batalionu „Calignon”.

W 1760 roku po obronie Herrstadt przed armią rosyjską pod dowództwem marszałka Sołtykowa został podpułkownikiem. W tymże roku po oblężeniu Drezna otrzymał order „Pour le Merite” wraz z nagrodą 100 sztuk złota. Pod Legnicą i Torgau Courbière zdobywał kolejne zasługi.

Po zakończeniu wojny został mianowany dowódcą twierdzy Emden. Tutaj w 1766 roku ożenił się z Sophie, córką byłego dowódcy twierdzy Leerort Johana Caspara Juliusa von White, z którą miał dziewięcioro dzieci.

W 1771 roku awansowany na pułkownika. W 1780 r. otrzymał stopień generała i generała porucznika. Podczas wojny przeciwko Francji Courbière był bardzo blisko związany z dworem Fryderyka Wilhelma II.

23 maja 1803 roku Fryderyk Wilhelm III Król Prus mianował Courbière'a gubernatorem Grudziądza. Jako dowódca Twierdzy Grudziądz, generał wslawił się obroną przed nacierającymi wojskami napoleońskimi. Mający wówczas 74 lata de Courbière stanowczo odrzucił propozycję kapitulacji twierdzy.

Courbière odrzuca propozycję kapitulacji

Pruska cnota wierności w stosunku do króla sprawiła, że cytadela wytrzymała napór oblegających ją wojsk i weszła do historii jako jedyna niezdobytą twierdza pruska. Męstwo, nieustępliwość i zdecydowana wola walki jej komendanta, czego efektem było utrzymanie twierdzy, zostało zauważone i nagrodzone przez króla pruskiego.

Gen. de Courbière awansował na stopień feldmarszałka i otrzymał stanowisko gubernatora Prus Zachodnich. Po czterech latach od zakończenia walk o twierdżę de Courbière umiera, w wieku 78 lat i zostaje wraz z żoną pochowany na terenie cytadeli. Jego skromny grób położony jest na wschodnim szańcu cytadeli na wale bastionu III.

Miejsce dawnego grobu Corbière'a

W 1815 roku król Fryderyk Wilhelm III polecił ustawić na placu ćwiczeń pomnik ku czci Courbière. Monument zaprojektował najwybitniejszy architekt niemiecki tego czasu Karl Friedrich Schinkel. Forma naśladowała starożytny tropaion (trofeum) – pomnik zwycięstwa. Na kamiennym cokole na podstawie z moździerzy artyleryjskich i nad orłami podtrzymującymi pamiątkową inskrypcję, umieszczono płonące granaty. Nad nimi ustawiono zwinięte sztandary, tworzące ażurowy kształt obelisku. Strukturę wieńczył wieniec laurowy i pruski orzeł.

Z czasem w pobliżu zorganizowano muzeum feldmarszałka, a w 1893 r. cytadelę nazwano jego imieniem. Pomnik, doskonale wpisany w otoczenie, stał się popularnym znakiem pruskiego Grudziądza. Ponieważ znajdował się na zamkniętym terenie wojskowym, w stulecie obrony Grudziądza w 1907 r. na szanctu w okolicach kościoła garnizonowego ustawiono drugi, kamienny obelisk ku

czci marszałka, z jego podobizną, figurą żołnierza i nazwiskami kilkuset obrońców twierdzy poległych podczas oblężenia.

Oba pomniki zostały usunięte po powrocie Grudziądza do Polski w 1920 roku, a pamiątki po Wilhelmie de Coubrière przekazano do Muzeum Miejskiego.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.